

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 346

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030 ja Pyöräliikenteen kehittämishjelma 2030

TRE:5914/08.01.00/2022

Valmistelija / lisätiedot:
Mikko Nurminen

Valmistelijan yhteystiedot

Liikenneinsinööri Katja Seimelä puh. 040 149 3684 ja liikenneinsinööri
Timo Seimelä puh. 040 758 2104, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Asia jätettiin pöydälle.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030 "Tampere askeleen edellä"
hyväksytään.

Pyöräliikenteen kehittämishjelma 2030 hyväksytään.

Pyöräliikenteen kehittämishjelman toteutus aloitetaan toimenpiteestä
20 sähköpotkulautojen turvallisuus määrittelemällä sähköpotkulautojen
käytön pelisäännöt yhteistyössä operaattoreiden kanssa.

Kokouskäsitely

Keskustelun kuluessa puheenjohtaja Anna-Kaisa Ikonen ehdotti, että asia
jätetään pöydälle.

Puheenjohtaja tiedusteli pöydällepanoehdotuksensa saamaa kannatusta
ja totesi sen tulleen hyväksytyksi yksimielisesti.

Perustelut

Tampereelle on laadittu omat kehittämishjelmat sekä kävelylle ja
kaupunkielämälle että pyöräliikenteelle. Molemmissa ohjelmissa on
asetettu visio vuodelle 2030 ja sitä tukevia tavoitteita. Molemmat
ohjelmat koskevat koko kaupunkia. Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma
sisältää toimenpiteitä kaupungin kaikille palvelualueille ja Pyöräliikenteen
ohjelma kaupunkiympäristön palvelualueelle. Toimenpideohjelmien
toteutuksessa huomioidaan myös muut kaupungin liikennepoliittiset
tavoitteet ja mm. autoliikenteelle asetetut tavoitteet.

Lähtökohdat

Tampereella ei ole aikaisemmin ollut omaa kehittämishjelmaa kävelylle
eikä pyöräilylle vaan olemme tukeutuneet vuonna 2013 laadittuun
seudulliseen kävelyn ja pyöräilyn kehittämishjelmaan. Seututason

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

ohjelma on kuitenkin ollut melko yleispiirteinen ja se on yhteinen näille kahdelle eri kulkumuodolle. Kävely ja pyöräliikenne ovat kaksi selkeästi erilaista kulkumuotoa, joita kumpaakin tulee edistää niiden omista lähtökohdista ja siksi niille tarvitaan omat ohjelmat. Tampere on saanut ohjelmien laadintaan Traficomilta liikkumisenohjauksen valtiontukea.

Kävelyllä ja pyöräliikenteellä on merkittäviä positiivisia vaikutuksia kansanterveyteen, päästöjen vähentämiseen ja ilmanlaatuun, liikennejärjestelmän toimivuuteen, turvallisuuteen, liikkumisen tasa-arvoisuuteen ja kaupunkiympäristöjen viihtyisyyteen. Kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen kunnissa on nostettu keskeiseen rooliin useissa valtakunnallisissa strategioissa ja ohjelmissa, joissa linjataan energia-, ilmasto- ja liikennepoliittisia tavoitteita ja toimenpiteitä. Nyt valmistuvien kehittämisohjelmien taustalla on valtakunnallisia kävelyn ja pyöräilyn ohjelmia ja päästöjen vähentämiseen tähtäviä strategioita, vuonna 2021 päivitetty Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2.0 sekä Tampereen omia strategioita. Tampereella kestävä kaupunkiliikunnan suunnitelma SUMP on eräänlainen sateenvarjo teemakohtaisille liikenneohjelmille. Sumpin toimenpiteinä on esitetty sekä kävelyn että pyöräliikenteen kehittämisohjelman laatiminen. Valmistuneet ohjelmat tarkentavat ja konkretisoivat Tampereen aiemmissa ohjelmissa määritettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä.

Vuorovaikutus

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman ensimmäinen osa, Kävelyn ja kaupunkielämän visio ja tavoitteet, valmistui vuonna 2018 ensimmäisenä Suomessa. Tavoitteet muodostettiin ideointikyselyn ja kahden vuorovaikutteisen työpajan tuloksia hyödyntäen. Työtä jatkettiin vuoden 2021 aikana toimenpideohjelman laatimisella ja seurannan suunnittelulla yhteistyössä Pyöräliikenteen kehittämisohjelman kanssa. Ohjelmat laadittiin laajassa vuorovaikutuksessa kaupungin eri yksiköiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Vuorovaikutteisen prosessin tavoitteena oli muodostaa yhteinen näkemys ohjelmien tavoitteista ja toimenpiteistä sekä sitouttaa kaupungin yksiköt toimenpiteiden toteuttamiseen.

Toimenpiteiden ideoimiseksi järjestettiin seitsemän laajaa teemakohtaista poikkihallinnollista työpajaa, joista kolme oli yhteisiä molemmille ohjelmille, kaksi keskittyi kävelyn ja kaupunkielämän ja kaksi pyöräliikenteen edistämiseen. Toimenpiteitä tarkennettiin yhteensä neljässätoista yksikkökohtaisessa tapaamisessa. Ohjelmaluonnoksia esiteltiin Tampereen vanhusneuvostolle, nuorisovaltuustolle ja esteettömyystyöryhmälle sekä Tampereen polkupyöräilijät ry:lle syksyllä 2021 sekä yhdyskuntalautakunnalle, liikennetoimikunnalle, kaupunkiympäristön palvelualueen johtoryhmälle ja elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueen johtoryhmälle keväällä 2021.

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma

Kävelyn ja kaupunkielämän visio ja tavoitteet sekä suunnitteluperiaatteet

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kävelyn ja kaupunkielämän visioksi muodostettiin: "Tampere on viihtyisä, vihreä ja vilkas kaupunki, jossa liikutaan jalkaisin ympäri vuoden. Kävelykaupunkia kehitetään yhdessä – askeleen edellä muita."

Ohjelmaan haluttiin sisällyttää kävelyn lisäksi myös kaupunkielämän näkökulma ja siten luoda tavoitteita julkisen kaupunkitilan käytölle kokonaisuutena. Vision tueksi muodostettiin viisi tavoitekokonaisuutta, jotka kuvaavat millaisessa kaupungissa kävelymatkat yleistyvät ja kaupunkielämä kukoistaa. Tavoitekokonaisuudet ovat:

- "Jalat alle ja menoksi", joka keskittyy liikenne- ja liikkumiskulttuurin edistämiseen tavoitellen kävelyn yleistymistä erityisesti lyhyillä matkoilla.
- "Paljon syitä tulla ja jäädä", johon on kuvattu houkuttelevan kaupunkiympäristön tavoitteita sisältäen mm. katuvihreään ja taiteeseen liittyviä tavoitteita.
- "Kaupunki suunnitellaan kävelijälle", johon on koostettu tavoitteet toimivan kävely-ympäristön suunnittelulle sisältäen mm. saavutettavuuden, turvallisuuden ja kävelyväylien jatkuvat verkostot.
- "Kävellen kesät ja talvet", joka nostaa esille kävely-ympäristön toimivuuden ympäri vuoden mm. tilapäiset liikennejärjestelyt ja talvihoidon.
- "Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä", joka painottuu yhteiskehittämiseen sisältäen osallistumiseen ja päätöksentekoon liittyviä tavoitteita.

Kävely-ympäristön suunnittelun periaatteisiin on nostettu keskeisimmät linjaukset, joilla kävelyn olosuhteiden kehittymistä Tampereella halutaan edistää. Suunnittelun periaatteet tuovat yleiskaavan ja Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelman (SUMP) linjauksia astetta konkreettisemmalle tasolle. Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman toimenpiteet tarkentavat osaltaan suunnittelun periaatteita. Suunnittelun periaatteet ovat:

- Keskustoissa lisätään tilaa kävelylle, oleskelulle ja katuvihreälle.
- Kaupunkielämää keskustoissa aktivoidaan palvelujen ja tapahtumien edellytyksiä ja kaupunkitilojen laatua parantamalla.
- Reittien esteettömyyttä keskustojen hitaan liikkumisen alueilla ja joukkoliikenteen solmukohtissa parannetaan.
- Kävelyreitit joukkoliikenteen solmukohtiin suunnitellaan miellyttäväksi ja houkutteleviksi.
- Koulujen, päiväkotien sekä liikunta- ja virkistyspaikkojen lähiympäristöt suunnitellaan kävelijän ehdoilla.
- Kävelyn turvallisuutta ja viihtyisyyttä asuinalueilla parannetaan autoliikennettä rauhoittamalla.
- Kokeiluja käytetään rohkeasti uusien ideoiden testaamiseen ja ratkaisujen vaiheittain toteuttamiseen.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Jatkosuunnittelussa huomioidaan em. suunnitteluperiaatteiden lisäksi myös autoliikenteen olosuhteet.

Kävelyn ja kaupunkielämän toimenpideohjelma 2022-2027

Tampereen kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma sisältää yhteensä 26 koko kaupungin kattavaa toimenpidettä. Toimenpiteet toteutetaan vuosien 2022–2027 aikana. Toimenpiteet on ryhmitelty niiden sisällön mukaan neljään kokonaisuuteen: ohjeisiin ja toimintamalleihin, fyysiseen ympäristöön, viestintään ja vuorovaikutukseen sekä seurantaan. Toimenpiteet ovat pääsääntöisesti projektikokonaisuuksia, joiden tarkempi sisältö määritellään projektin käynnistämisen yhteydessä. Toimenpiteille on määritelty päävastuutaho, jolla on vastuu projektin käynnistämisestä, sekä nimetty toteuttamisen kannalta keskeisimmät tahot. Osa toimenpiteistä on kokonaan tai osittain yhteisiä Pyöräliikenteen kehittämisohjelman kanssa.

Toimenpiteet ovat:

Ohjeet ja toimintamallit

1. Kävelyn suunnitteluohjeet
2. Kaupunkivihreän suunnitteluohjeet ja -prosessi
3. Kävely-ympäristöjen aktiiviset julkisivut
4. Fyysisen ympäristön kokeilut
5. Talvikaupunkiohjelma
6. Henkilöresurssit
7. Määrärahat

Fyysinen ympäristö

8. Kävelyn tavoiteverkko ja toteutusohjelma
9. Aukioiden ja keskustan ranta-alueiden kehittäminen
10. Autoliikenteen rauhoittaminen keskustoissa ja asuinalueilla
11. Ulkoilu- ja virkistysreittien käyttöperiaatteet
12. Kävelyreittien opastus
13. Kävelyreittien talvihoidon laatu
14. Tilapäisten liikennejärjestelyjen esteettömyys
15. Työmaiden valvonta
16. Katujen ja aukioiden puhtaanapito

Viestintä ja vuorovaikutus

17. Kävelyn viestintä ja markkinointi
18. Aktiiviset koulumatkat
19. Asukas- ja sidosryhmäyhteistyö
20. Julkisen tilan monipuolinen käyttö
21. Kävelykartat
22. Kävelyn ja kaupunkielämän katsaus

Seuranta

23. Kävelyvirtojen seuranta
24. Kaupunkitilan ja sen käytön seuranta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

- 25. Liikkumistottumusten seuranta
- 26. Infraomaisuus- ja kustannustietojen seuranta

Pyöräliikenteen kehittämisohjelma

Pyöräliikenteen nykytila

Pyöräliikenteen kehittämisohjelman yhteydessä selvitettiin hyvin laajasti Tampereen pyöräliikenteen nykytilaa ja laadittiin sen pohjalta nykytilanneanalyysi. Nykytilakuvaus on kehittämisohjelman liitteenä ja se on toiminut kehittämisohjelman lähtökohtana.

Pyöräliikenteen visio ja tavoitteet

Pyöräliikenteen visioksi muodostui: "Pyöräily Tampereella on sujuvaa, houkuttelevaa ja turvallista kaiken ikäisille liikkujille."

Pyöräliikenteen määrälliseksi tavoitteeksi tuli kaupunkistrategioiden mukaisesti: "Tampereen pyöräliikenteen kulkutapaosuus on vähintään 15 % vuonna 2030 syksyn arkivuorokautena."

Tavoitteen saavuttamiseksi on määritetty tarkempia alatavoitteita, jotka tarkentavat pyöräliikenteen haluttua roolia liikennejärjestelmässä. Alatavoitteita on muodostettu kahdelle kokonaisuudelle. Infrastruktuuri ja olosuhteet -kokonaisuuden yleistavoitteena on "liikkumisympäristö houkuttelee arjen matkoilla pyöräilyyn" ja siihen on muodostettu alatavoitteita pyöräliikenteen verkolle, pyöräpysäköinnille ja -palveluille sekä pyöräliikenteen väylien käytettävyydelle. Asenteet ja tottumukset -kokonaisuuden yleistavoitteena on "pyöräliikenteen edistämiseen on sitouduttu ja liikkumiskulttuuri kannustaa pyöräilyyn" ja siihen on muodostettu alatavoitteita resursseille ja sitoutumiselle, viestinnälle ja vuorovaikutukselle sekä seurannalle.

Pyöräliikenteen toimenpideohjelma 2022-2027

Tampereen pyöräliikenteen kehittämisohjelma sisältää yhteensä 26 toimenpidettä, joiden toteuttamisajankohta on vuosina 2022–2027. Toimenpiteet on jaoteltu alatavoitteiden mukaisesti kuuteen kokonaisuuteen. Infrastruktuuriin ja olosuhteisiin liittyvät kolme kokonaisuutta sisältävät toimenpiteitä pyöräliikenteen verkon, pyöräpysäköinnin ja pyöräpalvelujen sekä pyöräliikenteen väylien käytettävyyden parantamiseen. Asenteisiin ja tottumuksiin liittyvät kolme kokonaisuutta sisältävät toimenpiteitä pyöräliikenteeseen kohdistettujen resurssien ja sitoutumisen, viestinnän ja vuorovaikutuksen ja seurannan kehittämiseen. Toimenpiteet ovat pääsääntöisesti projektikokonaisuuksia, joiden tarkempi sisältö määritellään projektin käynnistämisen yhteydessä. Toimenpiteille on määritelty päävastuutaho, jolla on vastuu projektin käynnistämisestä, sekä nimetty toteuttamisen kannalta keskeisimmät tahot. Osa toimenpiteistä on kokonaan tai osittain yhteisiä Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman kanssa.

Toimenpiteet ovat:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Pyöräliikenteen verkko

1. Pyöräliikenteen suunnitteluohje
2. Tavoiteverkko ja toteutusohjelma
3. Autoliikenteen rauhoittaminen keskustoissa ja asuinalueilla
4. Ulkoilu- ja virkistysreittien käyttöperiaatteet
5. Pyöräliikenteen opastussuunnitelma
6. Fyysisen ympäristön kokeilut

Pyöräpysäköinti ja -palvelut

7. Pyöräpysäköinnin periaatteet ja suunnitteluohje
8. Pyörien ja kevyiden sähköisten liikkumisvälineiden pysäköinnin kehittämissuunnitelmat
9. Yksityisten kiinteistöjen pyöräpysäköinti
10. Kaupunkipyörät
11. Pyöräliikenteen palvelut

Pyöräliikenteen väylien käytettävyys

12. Talvihoitoluokitus ja laatuvaatimukset
13. Talvihoidon menetelmät ja valvonta
14. Katulupa ja tilapäisten liikennejärjestelyjen suunnittelu
15. Työmaiden valvonta Infrastruktuuri ja olosuhteet

Resurssit ja sitoutuminen

16. Henkilöresurssit
17. Määrärahat

Viestintä ja vuorovaikutus

18. Pyöräliikenteen viestintä ja markkinointi
19. Asukas- ja sidosryhmäyhteistyö
20. Sähköpotkulautojen turvallisuus
21. Pyöräliikennekatsaus
22. Pyörämatkailun reitit ja palvelut

Seuranta

23. Pyöräliikenteen seuranta
24. Liikkumistottumusten seuranta
25. Infraomaisuus- ja kustannustietojen seuranta
26. Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Vaikutusten arviointi

Toimenpiteiden vaikutukset on arvioitu asiantuntijatyönä kolmiportaisella asteikolla: toimenpide tukee tavoitteen toteutumista merkittävästi, toimenpide tukee tavoitteen toteutumista jonkin verran tai toimenpiteellä ei ole vaikutusta tavoitteen toteutumiseen. Arvioita tehtäessä on otettu huomioon toimenpiteen suorat vaikutukset jokaiseen tavoiteteeman alla olevaan alatavoitteeseen.

Ohjelmien toimeenpano ja seuranta

Ohjelmien hyväksymisen jälkeen toimenpiteiden toteuttaminen aloitetaan niiden priorisoinnilla ja aikatauluttamisella seuraavan viiden

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

vuoden aikajaksolle. Jatkossa palvelualueiden vuosisuunnitelmissa tulee varautua ohjelman toteuttamiseen varaamalla toimenpiteiden toteuttamiseen riittävät henkilöresurssit ja rahat.

Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden ja kehityksen säännöllinen seuranta on tärkeä osa edistämistyötä. Seurantatiedon avulla tarkastellaan tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta ja arvioidaan resurssien kohdentumista. Jatkuvan seurannan avulla voidaan kehittää omaa toimintaa ja pyrkiä varmistamaan edistämistyön jatkuvuus. Seurantatietoa tarvitaan lisäksi viestintään ja päätöksentekoon.

Tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi ohjelmissa määriteltiin seurantamittarit. Pyöräliikenteen ohjelmassa mittarit on jaettu kaupunkiympäristön palvelualueen toimintaa kuvaaviin mittareihin ja toiminnan vaikutusta kuvaaviin vaikuttavuuden mittareihin. Jokaiselle mittarille on määritely tavoitetaso tai kehityssuunta, joka halutaan saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Suurin osa mittareiden arvoista saadaan olemassa olevista tutkimuksista tai mittauksista. Esitettyjen uusien tietolähteiden vastuutahona on joko liikennejärjestelmän suunnittelu tai viestintä. Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman mittarit perustuvat Tampereen seudun kävelyn ja pyöräilyn seurantasuunnitelmassa (2015) määritettyihin mittareihin, joita täydennettiin erityisesti oleskelun ja kaupunkielämän kehitystä kuvaavilla tunnusluvuilla. Koska kävelyn ja kaupunkielämän seuranta on vasta kehitysvaiheessa, ei mittareiden nykytilatietoa ollut käytettävissä. Mittareiden tavoitetaso asetetaan ohjelman päivittämisen yhteydessä.

Ohjelmien toteutumista seurataan vuosittain kaupunkiympäristön palvelualueen johtoryhmässä ja Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelmaa myös elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueen johtoryhmässä. Pyöräliikenteelle asetetun kulkutapaosuuden kasvutavoitteen toteutumista seurataan yhdyskuntalautakunnassa kerran vuodessa. Yhdyskuntalautakunnalle ja liikennetoimikunnalle kerran vuodessa esiteltävään katsaukseen liikenteen kehittymisestä sisällytetään merkittävimmät havainnot kävelyn ja pyöräliikenteen kehityksestä.

Tiedoksi

Katja Seimelä, Timo Seimelä, Ari Vandell, Matias Ansaharju, Jukka Lindfors, Sanna Ovaska, Katri Jokela, Jukka Uusitalo, Jukka-Antero Aaltonen, Iina Laakkonen, Mirjam Larinkari, Mikko Siitonen, Marko Stenström, Jouni Sivenius, Pasi Halme, Kari Kannisto, Kimmo Myllynen, Raija Tevaniemi, Pia Hastio, Hanna Montonen, Timo Koski, Riikka Kallio

Liitteet

- 1 Kh 5.9.2022 Tampereen Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 31.5.2022
- 2 Kh 5.9.2022 Tampereen Pyöräliikenteen kehittämisohjelma 30.8.2022

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§346

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)